

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministrei
Aušrinei Armonaitei

2021-01-15 Nr. S.

DĖL PASIŪLYMŲ LRV PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANUI

Lietuvos pramonininkų konfederacijos (LPK) bendruomenės vardu noriu pasveikinti Jus ir Jūsų komandą pradėjus darbą aštuonioliktoje LR Vyriausybėje.

LPK daugelį metų glaudžiai bendradarbiauja su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, teikdama siūlymus verslo aplinkos bei inovacijų ir kitais ministerijos kuruojamose srityse svarbiais pramonei ir verslui klausimais. Suprasdami, jog tik bendras veikimas bei dialogas gali užtikrinti iškeltų valstybinių tikslų įgyvendinimą, tikime, jog mūsų partnerystė ir konstruktyvus dialogas bus vystomas ir plečiamas.

Siekdama prisidėti prie būtinos ekonomikos transformacijos ir esamų sektorių problemų sprendimo, gerinti verslo sąlygas bei formuoti palankią investicinę aplinką, LPK teikia pasiūlymus Vyriausybės 2020-2024 metų programos įgyvendinimo priemonių planui (verslo aplinkos ir inovacijų srityse):

Verslo aplinka

1. **Tobulinti viešųjų pirkimų procedūrų reglamentavimą:**

- (I) parengti tiekėjų kvalifikacinių kriterijų aprašus, individualizuojant pagal atskiras ūkio šakas. Tokiu būdu užkirsti kelią perkančių organizacijų piktnaudžiavimui ir nesąžiningai tiekėjų konkurencijai, užtikrinti pirkimų skaidrumą;
- (II) parengti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijų aprašus, individualizuojant pagal atskiras ūkio šakas. Tokiu būdu užkirsti kelią perkančių organizacijų piktnaudžiavimui ir nesąžiningai tiekėjų konkurencijai, užtikrinti pirkimų skaidrumą;
- (III) darbų saugos reikalavimus darbų viešuosiuose pirkimuose priskirti prie tiekėjų kvalifikacijos, o ne pasiūlymų vertinimo kriterijų. Tokiu būdu skatinti sąžiningą tiekėjų konkurenciją ir darbų saugos reikalavimų laikymąsi;
- (IV) skatinti Inovatyvius ir ikiprekybinius viešuosius pirkimus visose viešojo valdymo srityse, viešuosiuose pirkimuose mažiausios kainos metodą taikyti ne daugiau kaip 50 proc. pirkimų.
- (V) skatinti viešųjų paslaugų perdavimą verslui.

2. **Peržiūrėti juridinių asmenų teisinių formų**, kuriomis veikia valstybė, **rūšis** ir atsisakyti tų formų, kurios sudaro sąlygas valstybei konkuruoti su privačiu verslu.

3. **Užtikrinti, kad valstybės resursai nebūtų švaistomi** valstybei tiesiogiai arba netiesiogiai (veikiant per savo kontroliuojamas įmones) investuojant į rinkas, kuriose veikia konkurencija. Valstybė ūkinėje veikloje turėtų dalyvauti tik tais atvejais, kai egzistuoja rinkos

nepakankamumo situacija, o valstybės veikimas atitinkamoje situacijoje turi būti proporcingas, t. y. pasirenkant mažiausiai konkurenciją iškraipantį būdą.

4. **Tikslinti Vidaus sandorio instituto reglamentą;** Vidaus sandorių bei kainodaros privalomas viešinimas, prekių bei paslaugų įkainių viešas lyginimas su analogiškų prekių bei paslaugų konkurencingo sektoriaus kainomis.
5. **Suvienodinti valstybei ir privatiems subjektams veiklos sąlygas** (infrastruktūros plėtros „apmokestinimas“, nekilnojamojo turto mokestis, *VĮ Registrų centras* paslaugų apmokėjimas, ataskaitų skaitmeninis teikimas).
6. **Didinti valstybės centralizuoto audito galimybes savivaldybės administracijoje,** savivaldybės administravimo subjektuose ar kituose savivaldybės viešuosiuose juridiniuose asmenyse;
7. Užtikrinti, kad esminiai teisės aktų pakeitimai įsigaliotų tik po pereinamojo laikotarpio, per kurį visuomenė ir verslas spėtų pasirengti naujam reguliavimui. Atriboti valstybės institucijų galimybę verslo sąlygas reglamentuojančius teisės aktų projektus derinti skubos tvarka.
8. **Didinti teisėkūros prieinamumą visuomenei ir skatinti jos įsitraukimą.** Optimizuoti teisės aktų projektų informacinę sistemą, įdiegti skaidrią projektų sekimo bazę, atsisakyti biurokratinių trikdžių piliečiams išreikšti savo nuomonę.
9. **Nelaikyti lobistais socialinių partnerių, ir pelno nesiekiančių organizacijų** (patikslinti LR lobistinės veiklos įstatymo projektą), tokiu būdu didinti teisėkūros procesų visuomeninę kontrolę. Sudaryti sąlygas tiesioginėms konsultacijoms su potencialiais teisės aktų adresatais. Didinti asocijuotų struktūrų dalyvavimą teisėkūroje, iš anksto įvertinti numatomo teisinio reguliavimo poveikį, privalomai įtraukiant į šį procesą asocijuotas struktūras.
10. **Supaprastinti juridinio asmens likvidavimo ir išregistravimo** iš Juridinių asmenų registro **procedūrą,** tokiu būdu didinti verslo mobilumą.
11. Naudojantis gerąja ES šalių praktika gerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą gyventojams išplečiant farmacijos specialistų funkcijas vaistinėse. Būtų sudaryta galimybė gyventojams greičiau ir lengviau gauti asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

Verslas ir inovacijos

1. **Plėsti paslaugų bei procedūrų skaitmenizavimą,** įtraukiant naujas viešojo administravimo bei privataus sektoriaus sritis; finansų sektoriaus inovatyvių paslaugų teikimo skatinimas.
2. Subsidijuoti ilgo saugojimo elektroninių dokumentų saugojimą elektroniniame archyve.
3. **Įpareigoti registrų tvarkytojus viešinti informaciją apie atvirus registrų duomenis,** didinti valstybės registrų duomenų prieinamumą bei atvirų duomenų naudojimo skaidrumą.

4. **Sudaryti sąlygas kurti privačias informacines sistemas bei joms lygiateisiai konkuruoti su valstybinės** informacinėmis sistemomis.
5. Valstybės informacinių išteklių konsolidavimo metu **nesuteikti monopolinės teisės į valstybinio sektoriaus aptarnavimą valstybės kontroliuojamiems subjektams.** Paslaugas, kurias gali suteikti rinkoje veikiantys ūkio subjektai, valstybės institucijos privalo pirkti konkurencingu, t. y. viešųjų pirkimų būdu.
6. Peržiūrėti *VĮ Registrų centro* tvarkomų duomenų teikimo bei kitų paslaugų kainodarą, į kainodaros parengimo procesą įtraukti institucijas, galinčias užtikrinti sąžiningą konkurenciją, nepiktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi principų laikymąsi, informacinių paslaugų teikėjų konkurencines galimybes.
7. Atlikti auditą ir pertvarkyti valstybių institucijų tvarkas tokiu būdu, kad dėl jų nomenklatūrinio pobūdžio nebūtų stabdoma e-paslaugų plėtra ir naudojimas valstybinėse institucijose, ribojamas verslas. Pakeisti Asmens duomenų valdytojų valstybės registro nuostatus atsisakant biurokratinio ir su ES Direktyva prasilenkiančio pranešimų apie asmens duomenų tvarkymą nagrinėjimo iš esmės Valstybinėje duomenų apsaugos inspekcijoje.
8. Patvirtinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos leidimo teikti asmens duomenis duomenų gavėjams trečiosiose valstybėse procedūrą arba pakeisti esamą administracinę praktiką taip, kad nagrinėjimo metu nebūtų tikrinami su duomenų perdavimo saugumo lygiu nesusiję aspektai taip nukrypstant nuo ES Direktyvos reikalavimų.
9. Peržiūrėti reikalavimus verslo ir sandorių formai naujų technologijų kontekste, siekiant sumažinti steigimosi ir veiklos sąnaudas, tuo pačiu ne tik skatinant smulkų ir vidutinį verslą, tačiau ir didinant verslo skaidrumą.
10. **Peržiūrėti civilinio proceso reguliavimą naujų technologijų kontekste,** siekiant padidinti teisingumo prieinamumą, pagreitinti tipinių bylų sprendimo procesą, tuo pačiu mažinant ir teisėjų klaidų skaičių.
11. **Peržiūrėti asmens tapatybės nustatymo procedūras naujų technologijų (ir jų galimybių) kontekste,** siekiant sumažinti elektroninio verslo (ypatingai dalinimosi platformų) veiklos apribojimus, tuo pačiu ne tik didinant bendruomeniškumą, verslumą ir dalinimąsi, tačiau ir gerinant saugumo aspektus.
12. **Įteisinti elektroninį balsavimą valstybės institucijų ir pareigūnų rinkimuose.**

E-Valstybė

13. **Stiprinti institucines kompetencijas institucijos,** atsakingos už e-Valstybės ir e-rezidento vizijos įgyvendinimą, skaitmenizacijos politikos formavimą ir skaitmeninės rinkos plėtrą valstybėje. Tokiu būdu užtikrinant informacinių sistemų ir elektroninių paslaugų projektų koordinavimą, horizontalią integraciją ir efektyvų lėšų panaudojimą.
14. **Užtikrinti valstybės paslaugų ir procedūrų skaitmenizavimo plėtrą,** įtraukiant naujas viešojo administravimo ir privataus sektoriaus sritis: statinio informacinio modelio įteisinimas, atskirų statybos procedūrų skaitmenizavimas, valstybės viešojo mokslinio-reguliacinio patarimo funkcijų vykdymas, notarų paslaugų skaitmenizavimas, finansų sektoriaus inovatyvių paslaugų teikimo skatinimas ir kt.

15. **Didinti valstybės duomenų registrų duomenų prieinamumą verslui ir atvirų duomenų naudojimo skaidrumą**, įpareigojant registrų tvarkytojus viešinti informaciją apie atvirus registrų duomenis.

Pramonė 4.0

16. **Užtikrinti ir plėsti nacionalinės platformos „Pramonė 4.0“ veiklą.**
17. **Didinti valstybės institucijų ir organizacijų dalyvavimą nacionalinės platformos „Pramonė 4.0“ veikloje**, taip atliekant svarbų vaidmenį reikalingą kuriant naujos kokybės bendradarbiavimą pramonės konkurencingumo labui ir stiprinant pramonės ekosistemas.
18. **Didinti „Pramonė 4.0“ platformos, kaip ekspertinio „Think Tank“ potencialą**, tam pasitelkiant šalies mokslo bendruomenę ir parengiant ekonomikos transformacijos įžvalgas, rekomendacijas ir kelrodžius.
19. „Pramonė 4.0“ platforma turi prisidėti prie įmonių technologinės pažangos, siekiant **didinti įmonių skaitmeninę brandą ir dalintis geraisiais technologijų diegimo pavyzdžiais**, formuoti pramonės-skaitmenines ekosistemas, atverti įvairius finansavimo kanalus, užtikrinti išmanų duomenų perdavimo, saugojimo ir komercializavimo reguliavimą, kokybišką infrastruktūrą.
20. **Didinti „Pramonė 4.0“ platformos įtrauktį, formuoti modernią švietimo, mokymo, socialinės apsaugos politiką**, prisidėsią prie inovacijoms imlios visuomenės kūrimo bei socialiai paveikų visuomenės sluoksnių įgalinimo prisiderinti prie sparčiai vykstančių globalių technologinių pokyčių.
21. **Didinti „Pramonė 4.0“ platformos sąveiką** su valstybės žinių ir inovacijų bendruomenėmis, klasteriais, mokslinių tyrimų organizacijomis ir pramone, tam, kad per glaudų **bendradarbiavimą būtų diegiami** nauji ir greitesni **inovacijų konsultavimo, paramos bei technologijų demonstravimo** metodai ir kanalai, kaip pvz., skaitmeniniai inovacijų centrai.
22. Siekiant padėti Lietuvos pramonės įmonėms pasirengti Pramonė 4.0 iššūkiams, **stiprinti tiesiogines investicijas įmonių technologiniam pasirengimui**, tam naudojant Europos atsigavimo ir 2021-2027 m. ES investicijų fondų lėšas.
23. Parengti ir įveikinti „Pramonės transformacijos į žiedinės ekonomikos principus taikantį kelrodį iki 2030 metų“. Būtina numatyti politikos formavimo priemones, kurios padėtų padidinti išteklių panaudojimo našumą ir padėti pereiti prie žiedinės ekonomikos principų taikymo pramonėje.

Inovacijų ir technologijų plėtra

24. Sisteminių paskatų pagalba siekti **inovatyvių įmonių skaičių padidinti iki 53 proc. nuo visų veikiančių įmonių skaičiaus**. Analogišką tikslą Lietuvai išklė Europos Komisija (2019).
25. **Spręsti sisteminės inovacijų ekosistemos problemas**, ribojančias inovacijomis grįstos ekonomikos kūrimą ir visuomenės pažangą.

26. **Užtikrinti prieigą prie tarptautinių inovacijų rinkų per tikslias priemones.** Skatinti partnerystes bei įsitraukimą į regioninius ir pasaulinius tinklus bei jų iniciatyvas, pavyzdžiui, Baltijos jūros regiono klasterius, EIT žinių ir inovacijų bendruomenes, viešosios ir privačios partnerystės principu veikiančias bendruomenes, ES prioritetines vertės grandines ir Europos Komisijos tiesiogiai valdomas programas, ypač tose srityse, kurios siejamos su Lietuvos sumaniąja specializacija ir ateities konkurencingumu.
27. **Finansinių paskatų pagalba, įveikinti ir tarptautiniu mastu įtinkinti integruotuosius mokslo, studijų ir verslo slėnius,** skiriant jiems finansavimą proporcingai teikiamų užsakomųjų darbų ir tarptautinių projektų apimtims (verslas „atsineša“ lėšas slėniui).
28. **Sustiprinti horizontalaus inovatyvumo principo taikymą sprendimų priėmimo procese.** Įtvirtinti, kad kiekvienas Vyriausybei teikiamas teisės akto projektas turi būti įvertintas darnaus vystymosi, inovatyvumo ir lygių galimybių poveikio vertinimo aspektais, siekiant nustatyti jų galimą poveikį šių horizontaliųjų principų įgyvendinimui.
29. Siekiant **paskatinti elgsenos ir požiūrio pokyčius, susijusius su horizontaliųjų principų įgyvendinimu viešojo sektoriaus institucijose ir įstaigose** bei užtikrinti sėkmingą horizontaliųjų principų įgyvendinimą, ministerijose numatyti horizontaliųjų principų koordinatorius – už horizontaliųjų principų įgyvendinimą atsakingus asmenis.
30. Siekti geriau panaudoti viešojo sektoriaus potencialą inovacijoms šalyje skatinti. **Skatinti inovacijų paklausą, plėtojant žaliuosius, reikminius, ikiprekybinius ir inovatyvius pirkimus.** Tokių pirkimų apimtis nuosekliai didinti iki 2025 metais bus pasiekta 20 proc. imtis. Įgyvendinti priemones, skirtas konsultacijų ir teisinės pagalbos teikimui organizacijoms, kurios norėtų vykdyti tokius pirkimus.
31. **Skatinti aukštą augimo potencialą turinčias inovatyvias įmones** (startuolius, pumpurines/atžalines įmones, *Scale-up*).
32. **Kurti ir plėtoti technologinius centrus, kurie teiktų verslui eksperimentinės plėtros bei inovacijų kūrimo paslaugas.** Mokslininkų vykdomas eksperimentinės plėtros bei inovacijų veiklas pagal reikšmę prilyginti mokslinėms publikacijoms, vertinat mokslininkų pasiekimus.
33. **Sukurti paskatų sistemą,** motyvuojančią ūkio subjektus deklaruoti jų vykdomas investicijas į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą.
34. Pabaigti **kurti Inovacijų skatinimo fondą.** Verslo MT/EP/I investicijos dominuoja Sostinės regione (70 proc.), ir Sostinės regionas ženkliai viršija kitų regionų rezultatus pagal sukuriamą vertę (BVP rodiklius). Tai rodo priežastinį ryšį. Todėl ūkio struktūrinei kaitai būtinas viešųjų finansų svertas.
35. **Plėsti inovacijų paramos ir konsultavimo įmonėms paslaugų apimtį,** apimant pradinį darbą su įmonėmis, jų idėjų fasilitavimu bei ilgalaikiu įmonių kaitos strateginiu planavimu. Lietuvoje trūksta strategija grįsto, sistemingo požiūrio į potencialių novatorių transformacijos skatinimą – ekosistemos fasilitavimo ir tarpusavio integravimo, inovacijų paramos ir konsultavimo paslaugų, technologinių ir inovacinių auditų, pagalbos idėjoms vystyti, brokerystės tarp verslo ir mokslo, inovacijų naudos vertinimo, idėjų perkėlimo į įmonių strategijas ir fasilitavimo, technologijų perdavimo ir tarpininkavimo paslaugų, lengvai naudojamų, paprastų priemonių.

36. Sukurti paskatų priemones Lietuvoje veikiančioms **investuotojams, siekiant pritraukti jų inovacines ir MTEP veiklas vykdančius ir aukštesnės pridėtinės vertės produktus kuriančius padalinius**. Plėtoti valstybės investuotojų priežiūros (angl. *aftercare*) paslaugas.
37. Pritraukiant tiesiogines užsienio investicijas, plėtojant mokslo – technologijų ir verslo parkus, LEZ ir pramonės objektus, **sukurti paskatų sistemą, skatinančią investicijas, palankias pramonės simbiozei ir taikomojo pobūdžio MTEPI veikloms** vykti.
38. **Įgyvendinti sistemine mokslu ir inovacijų viešojo valdymo sričių politiką įgyvendinančių struktūrų peržiūrą**, įtvirtinant atsakomybę už prioritetų įgyvendinimą, bendradarbiavimo kultūrą, skaidrų ir veiksmingą socialinių partnerių įtraukimą į mokslo ir inovacijų politikos procesus.
39. **Teikti paramą tyrimus vykdančioms įmonėms**, siekiančioms įsijungti į tarptautinius technologinius tinklus ir užmegzti ryšius su pirmaujančiais užsienio centrais bei įmonėmis.
40. Sukurti **veiksmingas, finansines paskatas institucijoms ir tyrėjams dirbti su verslu**, sudaryti patrauklesnes sąlygas tyrėjams teikti eksperimentinės plėtros ir verslo konsultavimo paslaugas, ypač jauniems tyrėjams. **Pakeisti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei inovacijų veiklos vertinimo ir finansavimo metodikas**, siekiant, kad mokslas dirbtų ne tik sau, bet ir ekonomikai.
41. Finansuoti valstybei prioritetinėse srityse veikiančius klasterius; **parengti kompleksiškesnę klasterių plėtros programą, skirtingo brandumo klasteriams**, finansuojant skirtingo pobūdžio veiklas bei jas susiejant su klasterių inkubavimo/paramos paslaugomis; finansavimas turėtų būti skiriamas kaip ilgalaikė subsidija, suteikiama bent 5 metams, jei klasteris demonstruoja gerus veiklos rezultatus. Tokiu būdu būtų sudaromos palankios sąlygos klasterio brandos padidimui, tinklaveikai, paslaugų eksportui ir bendroms MTEPI veikloms;
42. **Plėtoti pramonės transformaciją regionuose** ir užtikrinti regionų konkurencingumo didinimą, skatinimui pasitelkiant skaitmeninių inovacijų centrų tinklą ir fasilituojant jų integravimą į Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklą.
43. **Plėsti šalies sumaniosios specializacijos aprėptį**. Sumaniosios specializacijos strategija turi būti taikoma ne tik Ekonomikos ir inovacijų ministerijos bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų viešojo valdymo srityse, tačiau visose viešojo valdymo srityse.
44. **Įgyvendinti priemones, skirtas ankstyvosios stadijos startuoliams**, skatinti brandinimo, inkubavimo ir akceleravimo programas pramonės ir mokslų – technologijų parkuose.

Tikimės, kad pasiūlymai bus įvertinti ir į juos atsižvelgta. Dėkojame už bendradarbiavimą.

Vidmantas Janulevičius

Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas